

Działalność podkarpackich Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w 2008 r.

Duże tempo zmian, zachodzących w obszarze kształcenia a przede wszystkim zatrudnienia wywołuje potrzebę posiadania rzetelnych informacji o rynku pracy, edukacji oraz korzystania ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu sytuacji trudnych i problemowych. Powoduje także duże zapotrzebowanie na usługi związane z problematyką świadomego projektowania przyszłości zawodowej, zarządzania własnymi kompetencjami oraz aktywnego poruszania się po rynku pracy. Priorytetowego, w tej sytuacji, znaczenia nabierają także usługi wspierające rozwój sfery zawodowej potencjalnego pracownika.

Odpowiedzią na zapotrzebowania płynące z rynku pracy, jest system poradnictwa zawodowego połączony z planowaniem kariery zawodowej. Usługi w tym zakresie realizowane są w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w województwie podkarpackim w roku 2008 funkcjonowało 5 takich Centrów. Są to wyspecjalizowane, w wielopłaszczyznowej pomocy informacyjno – doradczej, świadczonej dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców, wydziały Wojewódzkiego Urzędu Pracy. W omawianym okresie funkcjonowały one w Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie, Tarnobrzegu i Stalowej Woli.

Do podstawowych zadań, jakie zgodnie z delegacją ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* w 2008 roku realizowały Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej należały :

- indywidualne poradnictwo zawodowe,
- pomoc w opracowywaniu Indywidualnych Planów Zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy,
- udzielanie indywidualnej informacji zawodowej i edukacyjnej,
- organizowanie i prowadzenie zajęć aktywizujących dla bezrobotnych,
- prowadzenie porad grupowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy,
- udzielanie informacji zawodowej grupom klientów,
- prowadzenie badań psychologicznych potencjału zawodowego klientów,
- gromadzenie i opracowywanie informacji o zawodach, ścieżkach kształcenia zawodowego i instytucjach szkoleniowych,
- świadczenie pomocy dla pracodawców w doborze personalnym i poradnictwie zawodowym,
- realizacja programów autplacement'u dla pracodawców prowadzących restrukturyzację zatrudnienia,
- prowadzenie zajęć dla młodzieży kończącej naukę w szkołach, stojących przed problemem wejścia na rynek pracy.

Zadania powyższe realizuje w Centrach specjalistyczna kadra. Wojewódzki Urząd Pracy zatrudnia w pięciu placówkach **19** doradców zawodowych. Wszyscy posiadają wyższe wykształcenie, głównie socjologiczne, pedagogiczne bądź psychologiczne, ukończone kursy specjalistyczne oraz licencje nadane, zgodnie z ustawą *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, przez Wojewodę Podkarpackiego. W tej grupie pracowników WUP jest:

- 11 doradców zawodowych z licencją II stopnia,
- 7 doradców zawodowych z licencją I stopnia,
- 1 z licencją doradcy zawodowego,

W 2008 roku, działania Centrum adresowano do szerokiej grupy odbiorców. Podstawową docelową kategorię stanowili klienci posiadający status osoby bezrobotnej i poszukującej pracy. Usługami doradczymi objęto również młodzież wchodzącą na rynek pracy oraz osoby pracujące i planujące zmianę swojej sytuacji zawodowej.

Wśród klientów CiIPKZ można wyodrębnić dwie płaszczyzny potrzeb:

1. pomocy specjalistycznej – ta kategoria klientów oczekuje pomocy w dużym wymiarze – nie potrafią podejmować decyzji i działać samodzielnie lub mają pewne społeczne, kulturalne czy ekonomiczne bariery do pokonania, zdecydowanie lepiej funkcjonują przy wsparciu lub pod czymś kierunkiem,
2. pomocy niespecjalistycznej – to grupa osób, które generalnie radzą sobie z rozwiązywaniem problemów samodzielnie ale potrzebują pomocy w określonych sytuacjach aby zacząć jakieś działanie (brakuje im bodźca lub motywacji) lub potrzebują rady gdy natrafiają na poważniejsze przeszkody.

Stosowano różne formy pracy indywidualnej i grupowej wykorzystując znane techniki doradcze oraz dostępne narzędzia diagnostyczne, urządzenia multimedialne i specjalistyczną literaturę. Zgodnie z zasadą dostępności i powszechności dbano o to, aby poradnictwem objąć wszystkich potrzebujących tego typu pomocy.

W trakcie pracy doradczej wdrażano zarówno programy wsparcia jak również wyposażano klientów w odpowiednie kompetencje ułatwiające podejmowanie właściwych decyzji oraz umożliwiające rozwiązanie własnych problemów zawodowych.

W omawianym okresie podkarpackie Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej świadczyły usługi na rzecz **24.394** klientów. Obrazuje tę sytuację tabela zbiorcza nr 1.

1. Liczba klientów korzystających z usług Centów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej woj. podkarpackiego w 2008 r.

Lp	Centrum	Liczba klient - tów	Poradnictwo zawodowe			Informacja zawodowa	
			Poradnictwo indywidualne	Poradnictwo o grupowe	Bada - nia testowe	Informacja indywidualna	Informacja grupowa
1	Krosno	1417	29	0	11	1377	0
2	Przemyśl	4211	179	143	76	3780	33
3	Rzeszów	5237	112	51	35	4886	153
4	Stalowa Wola	3805	368	191	5	3241	0
5	Tarnobrzeg	4009	296	250	35	3412	16
	Razem	18679	984	635	162	16696	202

Druga tabela dotyczy udziału kobiet w usługach świadczonych przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej naszego województwa.

2. Liczba kobiet korzystająca z usług Centów

Lp	Centrum	Ogółem kobiety	Poradnictwo zawodowe			Informacja zawodowa	
			Poradnictwo indywidualne	Poradnictwo grupowe	Badania testowe	Informacja indywidualna	Informacja grupowa
1	Krosno	728	22	0	11	695	0
2	Przemyśl	1946	122	113	51	1652	8
3	Rzeszów	2547	52	31	21	2414	29
4	Stalowa Wola	1821	140	63	3	1615	0
5	Tarnobrzeg	2015	172	149	5	1679	10
	Razem	9057	508	356	91	8055	47

Usługi jakie są oferowane przez doradców zawodowych w Centrach, zgodnie z obowiązującymi w 2008 roku zapisami ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, adresowane były przede wszystkim do osób bezrobotnych nie radzących sobie z powrotem na rynek pracy i osób zatrudnionych lecz poszukujących możliwości zmiany pracy bądź podniesienia swoich kwalifikacji. Niejako dodatkowo, Centra kierują swoją ofertę do młodzieży kończącej naukę w szkole i stojącej przed problemem wejścia na rynek pracy i wyszukania odpowiedniego dla siebie miejsca zatrudnienia. Tabela nr 3 pokazuje udział w usługach doradczych i informacyjnych tej grupy klientów.

3. Młodzież szkolna - korzystająca z usług Centów

Lp.	Centrum	Liczba klientów	Poradnictwo zawodowe			Informacja zawodowa	
			Poradnictwo indywidualne	Poradnictwo grupowe	Badania testowe	Informacja indywidualna	Informacja grupowa
1	Krosno	1070	13	0	10	0	1047
2	Przemyśl	859	6	89	6	268	490
3	Rzeszów	2229	7	6	4	1106	1106
4	Stalowa Wola	799	13	0	13	333	440
5	Tarnobrzeg	758	56	0	56	389	257
	Razem	5715	95	95	89	2096	3340

Obserwacje z codziennej pracy doradców wskazują, że warunkiem powodzenia pomocy doradczej były działania ukierunkowane z jednej strony na wsparcie, wywoływanie pozytywnego nastawienia, rozwój motywacji, zaangażowania i inicjatywy w wykorzystywaniu różnych sposobów realizacji założonych przez klientów celów zawodowych. Z drugiej strony niezbędne okazało się wyposażenie klientów w odpowiednią wiedzę o zawodach i świecie pracy umożliwiającą im podejmowanie trafnych decyzji zawodowych.

Działalność doradcza w ramach porad i konsultacji indywidualnych ukierunkowana była przede wszystkim na następujące obszary:

- kompleksowe przygotowanie klientów do wejścia na rynek pracy, w tym zaplanowanie aktywności ukierunkowanej na zmiany umożliwiające dokonywanie trafnych wyborów i uzyskanie satysfakcjonującego zatrudnienia;
- przeciwdziałanie bierności i nieporadności na rynku pracy oraz stymulowanie do samodzielnego działania (w tym przygotowanie do efektywnego poszukiwania pracy, prowadzenia negocjacji w ramach rozmów kwalifikacyjnych, poprawnego opracowania dokumentów aplikacyjnych);
- analizę aspiracji i potencjału oraz możliwości rozwoju zawodowego klientów (w tym określanie zainteresowań, ocena doświadczeń życiowych i zawodowych, weryfikacja mocnych i słabych stron);
- motywowanie do podejmowania nowych ról zawodowych oraz wykorzystania zasobów intelektualnych i osobowościowych zgodnie z zainteresowaniami

Duże zapotrzebowanie zaobserwowano w obszarze poradnictwa związanego z tematyką samozatrudnienia. Klienci często poszukiwali pomocy i wskazówek dotyczących możliwości zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej

Doradcy zawodowi Centrum mając świadomość, iż zajęcia w ramach grupowej porady zawodowej stanowią ważną formę pomocy osobom bezrobotnym, zagrożonym bezrobociem i poszukującym pracy, w radzeniu sobie z sytuacją pozostawania bez zatrudnienia oraz szukania pracy, systematycznie planowali i organizowali warsztaty grupowe. Warsztaty te oparto na różnych metodach pracy grupowej stosowanych w poradnictwie zawodowym z wykorzystaniem technik multimedialnych, ćwiczeń oraz symulacji. Doradcy zawodowi dostosowywali przekazywane treści oraz formę prowadzenia zajęć do potrzeb szkoleniowych odbiorców. Ponieważ warsztaty i porady grupowe stanowią integralną część procesu doradczego, dlatego też osoby, uczestniczące w nich korzystały z porad indywidualnych zarówno przed jak i po poradzie grupowej.

Wsparciem dla klienta a także istotnym uzupełnieniem porad indywidualnych czy grupowych było prowadzone w Centrach poradnictwo psychologiczne. Klienci zgłaszający się po poradę do doradcy zawodowego z wykształceniem psychologicznym mieli głównie problem z określeniem swoich predyspozycji zawodowych jak i cech osobowości czy temperamentu pod kątem wyboru właściwej ścieżki zawodowej. Poradnictwo to zatem obejmowało następującą tematykę:

- ocenę predyspozycji z uwzględnieniem cech osobowości czy temperamentu a także sposobu funkcjonowania w sytuacjach stresogennych,
- pomoc w przezwyciężaniu bierności i bezradności które utrudniają podejmowanie decyzji zwłaszcza zawodowych,
- wskazówki jak radzić sobie w sytuacjach trudnych – techniki relaksacyjne,
- pomoc w właściwym określaniu celów życiowych i zawodowych zgodnie z zasadą SMART,
- elementy komunikacji interpersonalnej – komunikacja werbalna i niewerbalna

- asertywność jako sposób na wyrażanie swoich myśli

Poradnictwo indywidualne jak i grupowe prowadzone przez doradcę zawodowego z wykształceniem psychologicznym miało na celu m.in. lepsze poznanie siebie – zrozumienie wewnętrznych zależności, które prowadzą do takich a nie innych zachowań i pomoc w diagnozie ewentualnych trudności, które nie pozwalają funkcjonować w sposób efektywny oraz poznanie sposobów ich przezwyciężania, tak aby podejmowane przez osobę decyzje prowadziły w przyszłości do pozytywnych wyników zawodowych.

Rosnące od jesieni 2008 roku trudności na rynku pracy wywołują zwiększone zapotrzebowanie na usługi doradców zawodowych i informację zawodową. W centrach pojawiają się coraz liczniejsze grupy bezrobotnych i poszukujących pracy. Pojawili się także pracodawcy zlecając Centrum usługi dla zwalnianych grupowo pracowników. W odpowiedzi na takie zlecenie na przełomie roku realizowany był program Outplacement'u między innymi w Rzeszowskiej Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego. Ta usługa, obok innych świadczonych przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, będzie nadal rozwijana i oferowana pracodawcom i zwalnianym grupowo pracownikom.